

विधेयक

पोखरा महानगरपालिका पर्यटन विकास ऐन, २०७५

सभाबाट स्वीकृत मिति

२०७५ माघ

पोखरा महानगरपालिका
कास्की जिल्ला नेपाल, गण्डकी प्रदेश,

पोखरा महानगरपालिका पर्यटन विकास ऐन, २०७५

प्रस्तावना: पोखरा महानगर क्षेत्रलाई नेपालकै एउटा महत्वपूर्ण र नमुना पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गर्नका लागि यस क्षेत्र भित्र रहेका प्राकृतिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक सम्पदाहरूको खोज तथा पहिचान गर्दै, पर्यटकीय सम्पदाहरूको विकास, विस्तार, संवर्द्धन, संरक्षण र प्रवर्धन गर्नुका साथै पर्यटनले पर्यटकीय सम्पदामा पार्न सक्ने प्रभाव मुल्यांकन, अनुगमन र उचित व्यवस्थापन गरी, महानगर क्षेत्रलाई आफ्नो छुट्टै मौलिक पहिचान (ब्रान्ड) सहितको सामाजिक, आर्थिक, संस्थागत, वातावरणीय, प्रविधि र सूचना सहितको दिगो पर्यटकीय गन्तव्य स्थलका रूपमा विकास गर्नका निमित्त पोखरा महानगरपालिका पर्यटन विकास ऐन निर्माण गर्न वाञ्छनीय भएकाले, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा १०२ (१) को अधिकार प्रयोग गरी पोखरा महानगरपालिकाको चौथो नगर सभाले यो ऐन बनाई जारी गरेको छ।

परिच्छेद १ पारम्भिक

१. **सक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस ऐनको नाम “पोखरा महानगरपालिका पर्यटन विकास ऐन २०७५” रहेको छ।
(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।
२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा, -
 - (क) “समिति” भन्नाले दफा ३,६ र ८ बमोजिम गठन भएको कार्यकारी समितिलाई सम्झनु पर्छ।
 - (ख) “प्रमुख” भन्नाले महानगरपालिकाको नगर प्रमुखलाई सम्झनु पर्छ।
 - (ग) “उप प्रमुख” भन्नाले महानगरपालिकाको उपप्रमुखलाई सम्झनु पर्छ।
 - (घ) “पर्यटक” भन्नाले स्वदेशी तथा विदेशी मुलुकबाट भ्रमणका लागि महानगर क्षेत्र भित्र आउने नेपाली तथा गैर नेपाली नागरिकलाई सम्झनु पर्छ।
 - (ङ) “पर्यटन व्यवसाय” भन्नाले पर्यटकको माध्यमबाट सञ्चालन गरिने व्यवसाय, पर्यटकहरूका निमित्त राष्ट्रिय वा अन्तराष्ट्रिय परिवहनका सेवा तथा सुविधा पुऱ्याउने कारोबार, पर्यटकहरूलाई नेपाल भित्र वा नेपाल बाहिर कुनै पनि स्थानमा पूर्ण वा आंशिक रूपमा परिवहन, बसोबास, शहरी वा ग्रामिण क्षेत्रमा गर्ने भ्रमणको व्यवस्था, रेष्टुरेन्ट सेवा, दृश्यावलोकन, पथ प्रदर्शन, प्रवतारोहण, पदयात्रा, जलयात्रा, धार्मिक, सांस्कृतिक, खेलकुद, शैक्षिक, स्वास्थ्य, कृषि तथा अन्य साहसिक एव मनोरन्जनात्मक सेवा पुऱ्याउने र सो वापत स्वदेशी तथा विदेशी मुद्रा आयआर्जन गर्ने प्रकृतिका कारोबार, पर्यटकहरूलाई पूर्ण वा आंशिक रूपमा खुद्रा वस्तुहरू विक्री गर्ने कारोबार, पर्यटकहरूलाई आर्कषित गर्नका निमित्त पूर्ण वा आंशिकरूपमा साहित्य कला, संस्कृतिको प्रस्तुति वा अन्य कुनै प्रदर्शनी, आयोजना, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय मेला, प्रचार, प्रसार अभियान संचालन गर्ने कार्यलाई समेत सम्झनु पर्छ।
 - (च) “तोकिएका” वा “तोकिए बमोजिम” भन्नाले यो ऐन वा यस ऐन अर्न्तगत बनेका नियम वा विनियम र कार्यविधिमा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ।

परिच्छेद-२
समिति गठन र व्यवस्थापन

३. **समितिको गठन** (१) समितिको उद्देश्य प्राप्तिका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू सुव्यवस्थितरूपले सञ्चालन गर्न, गराउन र समितिका सम्पूर्ण काम कारवाहीहरूको रेखदेख तथा प्रवन्ध गर्नका लागि एक समितिको गठन हुनेछ ।

(२) समितिमा देहायका सदस्यहरू रहनेछन् :-

(क) महानगरपालिकाको प्रमुख	-अध्यक्ष
(ख) महानगर कार्यपालिकाले तोकेको पर्यटन विषयको विशेषज्ञ	-उपाध्यक्ष
(ग) महानगर कार्यपालिकाले तोकेको महानगरसभाको सदस्य ३ जना	-सदस्य
(घ) पर्यटकीय स्रोत सम्पदा सम्बन्धि विषय विज्ञ र पर्यटन व्यवसायी मध्येबाट महानगर कार्यपालिकाले तोकेको व्यक्ति ३ जना	-सदस्य
(ङ) महानगरपालिकाको पर्यटन महाशाखा प्रमुख	-सदस्य-सचिव

(३) उपदफा (२) को खण्ड (घ) बमोजिम मनोनित सदस्यहरूको पदावधि तीन वर्षको हुनेछ अन्य पदाधिकारीहरूको पाँच वर्षको हुनेछ ।

(४) समितिले आवश्यक देखेमा कुनै स्वदेशी विषय विज्ञ, सल्लाहकार वा पर्यटन व्यवसायसंग सम्बन्धित लब्ध प्रतिष्ठित व्यक्तिलाई समितिको बैठकमा पर्यवक्षकको रूपमा भाग लिन आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

४. समितिको उद्देश्य : समितिका उद्देश्य देहाय बमोजिम हुनेछ:-

(क) नगर क्षेत्र भित्र रहेका प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक पर्यटकीय स्रोत सम्पदाको पहिचान गरी तिनको उचित संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्दै पर्यटनको विकास गर्ने ।

(ख) पोखरा महानगर क्षेत्रलाई एक आकर्षक पर्यटन स्थलका रूपमा विकास गर्न पर्यटकीय वस्तुहरूको विविधीकरण गरी पर्यटन बजारमा ब्राण्डिङ्ग गराउने ।

(ग) पोखरामा मौलिक ब्राण्डको पर्यटन व्यवसायको विकास, विस्तार र प्रवर्द्धनद्वारा स्थानीय उत्पादन उपयोग तथा आय तथा रोजगारीका अवसरहरूको सृजना गर्ने ।

(घ) महानगरपालिका क्षेत्रलाई सुरक्षित, भरपर्दो तथा गुणात्मक पर्यटन स्थलका रूपमा विकसित गरी पर्यटन व्यवसायलाई मर्यादित रूपमा संचालन गरी दिगो ब्यवस्थापनमा जोड दिने ।

(ड) पोखरा महानगर क्षेत्रमा दीगो पर्यटन विकास गर्न, पर्यटकहरूलाई गुणात्मक सेवा प्रदान गर्न, पर्यटन व्यवसायमा देखिने नकरात्मक प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्न आवश्यकतानुसार कार्यमुलक अनुसन्धान गर्ने ।

(च) यस क्षेत्रमा पर्यटन व्यवसायको दीगो विकास एवं विस्तारका लागि आवश्यक संस्थाहरूको स्थापना र संस्थागत विकासमा सहयोग पुर्याउने ।

(छ) पर्यटकीय पूर्वाधारको विकास र निर्माणको क्रममा प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक श्रोत साधनको उपयोग गर्दा वातावरण संरक्षण तर्फ उचित ध्यान दिदै स्रोत साधनको दीगो व्यवस्थापनमा जोड दिने ।

५. समितिको काम कर्तव्य र अधिकार : समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हनेछः-

(क) पर्यटन व्यवसायको स्थापना, सुधार, विकास, विस्तार, पर्वद्धन तथा संरक्षण गर्ने सम्बन्धमा पर्यटन पूर्वाधार विकास, पर्यटन सेवा, सुविधा विस्तार, जनशक्ति विकास र पर्यटन स्थलहरूको पर्यावरण संरक्षण गर्न आवश्यक कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

(ख) पर्यटकहरूका लागि सुविधा वृद्धि गर्ने कार्यक्रमको तर्जुमा गर्ने कार्यमा संलग्न भई महानगर क्षेत्रलाई एक आर्कषक पर्यटन स्थलका रूपमा विकसित गर्ने ।

(ग) पर्यटकहरूलाई सेवा प्रदान गर्ने व्यक्ति, संस्था वा निकायहरूका क्रियाकलापहरूमा समन्वय, सहकार्य कायम गर्ने गराउने ।

(घ) पर्यटन व्यवसायको विकास र विस्तारका लागि आवश्यक पर्ने प्राविधिक एवं वित्तीय आधारहरू तयार पारी सोही अनुसार पर्यटन विकाससंग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

(ङ) पर्यटन व्यवसायका विकास, विस्तार र पर्वद्धन गर्नका लागि पर्यटन सम्बन्धी विविध क्रियाकलापहरूमा निजी क्षेत्रको सहभागितालाई अधिकतम मात्रामा प्रोत्साहित गर्ने, गराउने ।

(च) पर्यटनसंग सम्बन्धित विद्यमान भौतिक पूर्वाधारहरूको व्यवस्थित र प्रभावकारी ढंगले उपयोग गरी पर्यटकहरूलाई महानगर क्षेत्रका धार्मिक र साँस्कृतिक महत्वकास्थलहरू, उच्च पहाडी श्रृङखलाहरू तथा मनोरम प्राकृतिक सौन्दर्यका दृश्यावलोकन गराउन निजी क्षेत्रलाई उत्प्रेरित गर्ने ।

(छ) महानगर क्षेत्रलाई एक साहसिक तथा आर्कषक पर्यटन केन्द्रका रूपमा विकसित गर्दै लैजाने र जल, स्थल र वायु तथा धार्मिक क्षेत्रमा आधारित मनोरञ्जनात्मक तथा साहसिक खेल पर्यटन सम्बन्धी

क्रियाकलापहरूलाई मौलिक साँस्कृति र परम्परामा प्रतिकुल असर नपर्ने गरी महानगरका विभिन्न भागहरूमा सञ्चालन गर्ने, गराउने र त्यस्ता साहसिक पर्यटन सम्बन्धी क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहित गर्ने ।

(ज) राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सभा-सम्मेलन, व्यापार मेला, साँस्कृतिक तथा युवा महोत्सव, खेलकुद प्रतियोगिता लगायत अन्य रचनात्मक तथा पर्वद्धनात्मक पर्यटकीय उत्पादनसंग सम्बन्धित क्रियाकलाप सञ्चालनमा बढि गर्न त्यस्ता क्रियाकलापहरू सफल सञ्चालन गर्न र निजी क्षेत्रलाई समेत त्यस्ता क्रियाकलापहरू संचालन गर्न प्रोत्साहित गर्ने ।

(भ) ऐतिहासिक महत्व भएका स्थलहरू तथा मठ मन्दिर, गुम्बा पाटीपौवाहरूको संरक्षण सम्बन्धी विविध क्रियाकलापहरूमा स्थानीय जनसमुदायको सहभागितालाई अधिकतम मात्रामा प्रोत्साहित गरि कार्य गर्ने ।

(ज) पर्यटन पूर्वाधार तथा सुविधाहरूको सदृढीकरण गर्दै नयाँ पर्यटन स्थलहरूको विकासका लागि ग्रामीण पर्यटन स्थलहरूका विकासलाई प्राथमिकता दिने र ग्रामीण पर्यटन विकासका विविध कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न स्थानीय ग्रामीण समुदायलाई घरबास कार्यक्रम (होम स्टे) का लागि उत्प्रेरित गर्ने ।

(ट) नयाँ पर्यटन स्थलहरूको पूर्वाधार निर्माण र विकासमा लगानी परिचालन गर्दै ग्रामिण भेगका वडाहरूमा ग्रामिण पर्यटन उपकेन्द्र बनाउन आवश्यक कार्य गर्ने ।

(ठ) धार्मिक तीर्थस्थलहरूको संरक्षण तथा सम्वद्धन गरी धार्मिक पर्यटन विकास गर्नका लागि धार्मिक तथा सांस्कृतिक महत्वका स्थलहरूमा पर्यटकहरू बढी आर्कषित हुने गरी सुविधाहरू विस्तार गर्नका साथै यस्ता स्थलहरूलाई अन्तराष्ट्रिय धार्मिक केन्द्रका रूपमा विकसित गर्ने, गराउने ।

(ड) पर्यटन प्रवृद्धनको लागि राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रियरूपमा सांस्कृतिक एवं पर्यटकीय नगर बीच पर्यटन भेगिनी सम्बन्ध स्थापित गर्ने ।

(ढ) वन्यजन्तु अवलोकन जस्ता पर्यटनका विकास र प्रवृद्धन गर्ने ।

(ण) छिमेकका अन्य स्थानीय तहहरूसंग समन्वय गरी पारस्परिक लाभमा आन्तरिक पर्यटन सम्बन्धी गतिविधिहरूमा अभिवृद्धि गर्ने ।

(त) पर्यटन जनचेतनाका लागि विभिन्न तहमा पचार, प्रसार कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

(थ) पर्यटन व्यवसायीहरूबाट पर्यटकहरूलाई प्रदान गरिने सेवा तथा सुविधाहरूलाई स्तरीय बनाई पर्यटकहरूका सुरक्षाका लागि समेत विशेष व्यवस्था गर्ने ।

(द) पर्यटन सेवा र सुविधाहरूका गुणस्तर बृद्धि गर्नका लागि पर्यटन व्यवसायीहरूलाई आवश्यकीय आचार संहिता बनाई लागु गर्ने ।

(ध) पर्यटन व्यवसायमा संलग्न रहेका व्यक्ति वा संस्थाहरूलाई प्राविधिक ज्ञान प्रशिक्षण तथा प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक तालीम तथा प्रशिक्षण दिने कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने ।

(न) पर्यटन व्यवसायको विकास गर्नको लागि नेपाल सरकार र प्रदेश सरकार संग समन्वय गरी आवश्यक सुझाव तथा परामर्श लिने ।

(प) पर्यटन व्यवसायसंग सम्बन्धित निकायहरूले अपनाउनु पर्ने गुणस्तरलाई नियमित गरी त्यस्ता गुणात्मक सेवा प्रदान नगर्ने निकायहरूलाई प्रचलित कानूनमा तोकिएको मापदण्ड एवं अनुमति बिना कार्य गरेको पाइएमा आवश्यक कारवाहीका लागि सम्बन्धित निकायमा सिफारिस गर्ने ।

(फ) पर्यटक तथा पर्यटन व्यवसायीहरूलाई पर्यटनसंग सम्बन्धित विषयहरूका सम्बन्धमा आवश्यक सेवा तथा परामर्श प्रदान गर्ने, गराउने ।

(ब) स्वदेशी पर्यटकहरूलाई आवश्यक सेवा तथा सुविधा उपलब्ध गराउनको लागि सहयोग गरी आन्तरिक पर्यटन विकासमा सहयोग पुऱ्याउने ।

(भ) समितिको उद्देश्य प्राप्तिका लागि नेपाल सरकारको स्वीकृति लिई पर्यटन क्षेत्रको विकासको लागि अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थाहरूसंग सम्भौता गर्ने ।

(म) पोखरा महानगर क्षेत्रमा तालतलैया संरक्षण र यसको प्रवृद्धनमा सहयोग गर्ने

(य) समितिले आवश्यकता भएमा उपसमिति गठन गर्न सक्नेछ ।

(र) पर्यटकाको लागि आवश्यक सुरक्षा व्यवस्था मिलाउन समन्वय गर्ने ।

(ल) पर्यटकहरूको लागि स्वास्थ्य सुविधा मिलाउन आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।

- (व) पर्यटकहरुको लागि साइकल मार्ग निर्माण गर्ने ।
- (ष) सांस्कृतिक ग्राम निर्माण गर्ने र उत्कृष्ट ग्रामहरुलाई थप लगानी गर्ने ।
- (श) पर्यटक खेलकुदको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।

६. वडा पर्यटन प्रवर्द्धन समिति गठन गर्न सक्ने: (१) समितिको उद्देश्य प्राप्तिका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरु सुव्यवस्थितरूपले सञ्चालन गर्न, गराउन र समितिका सम्पूर्ण काम कारवाहीहरुको रेखदेख तथा प्रवन्ध गर्नका लागि एक समितिको गठन हुनेछ ।
(२) समितिमा देहायका सदस्यहरु रहनेछन :-

- (क) सम्बन्धित वडाको वडा अध्यक्ष वा निजले तोकेको व्यक्ति -अध्यक्ष
- (ख) सम्बन्धित वडाको वडा सदस्य मध्येबाट वडा समितिले तोकेको एक जना -सदस्य
- (ग) सम्बन्धित वडाको संघसंस्था मध्येबाट वडा समितिले तोकेको एक जना -सदस्य
- (घ) विषय विज्ञ र पर्यटन व्यवसायी मध्येबाट वडा समितिले तोकेको एक महिला सहित तीन जना -सदस्य
- (ङ) सम्बन्धित वडाको वडा सचिव -सदस्य-सचिव

७ वडा पर्यटन प्रवर्द्धन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- (क) आन्तरिक पर्यटनको विकास र विस्तारमा जोड दिने,
- (ख) घर बास (होम स्टे भिलेज टुरिजम) कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गर्ने,
- (ग) एक गाउँ एक उत्पादनको पहिचान र पवर्द्धन गर्ने,
- (घ) स्थानीय संस्कृतिको जर्गेना र विकास गर्ने,
- (ङ) पर्यटकीय पूर्वाधारको विकास र विस्तार गर्ने,
- (च) महानगर पर्यटन प्रवर्द्धन समितिले तोकेका अन्य कार्य गर्ने,

८ पोखरा महानगरपालिका होम स्टे संचालन समिति : (१) पोखरा महानगरपालिकाले होम स्टेको माध्यमबाट पर्यटन विकास, पवर्द्धन र सम्बर्द्धन गर्नका लागि देहाय बमोजिमको एक होम स्टे संचालनक समिति गठन गर्न सक्नेछ ।

- (क) प्रमुखले तोकेको प्रतिनिधि संयोजक
- (ख) सम्बन्धित वडाको वडा अध्यक्ष सदस्य
- (ग) स्वास्थ्य महाशाखा प्रमुख सदस्य
- (घ) कृषि महाशाखा प्रमुख सदस्य
- (ङ) वन, वातावरण हेर्ने महाशाखा प्रमुख सदस्य
- (च) तोकिएको अधिकृत कर्मचारी सदस्य सचिव

- (२) होम स्टे संचालन गर्न व्यक्ति वा समुदायले तोकिएका कागाजात सहित महानगरपालिकामा निवेदन दिएमा उपदफा (१) बमोजिमको समितिले सामुदायिक तथा निजी होम स्टे संचालन गर्न दिएका निवेदनहरूको अध्ययन गरी तोकिएको मापदण्ड पुरा भए नभएको निरीक्षण गर्नेछ ।
- (३) उप दफा (१) बमोजिमको समितिले आफ्नो कामको सम्बन्धमा आवश्यकता अनुसार विज्ञहरूको सहयोग लिन सक्नेछ ।
- (४) उपदफा (२) बमोजिम निरीक्षणबाट तोकिएको मापदण्ड पुरा भएको निवेदनकर्तालाई महानगरले तोकिएको राजश्व लिई दर्ता गर्नेछ र तोकिएको ढाँचामा होम स्टे संचालन प्रमाण पत्र प्रदान गर्नेछ ।

परिच्छेद - ३ **समितिको बैठक र निर्णय**

- १. समितिका बैठक र निर्णय :** (१) समितिको बैठक कम्तीमा दुई महिनामा एक पटक पर्ने गरी अध्यक्षले तोके बमोजिम हुनेछ । तर अध्यक्षले चाहेमा सो भन्दा अगावै पनि समितिको बैठक बोलाउन सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि एक तिहाई सदस्यहरूले समितिको बैठक बोलाउनको लागि लिखित रूपमा माग गरेमा तीस दिनभित्र समितिका सदस्य-सचिवले अध्यक्षको अनुमति लिई समितिको बैठक बोलाउन पर्नेछ ।
- (३) समितिका सदस्य-सचिवले समितिको बैठक बस्ने सूचनाका साथमा बैठकमा छलफल हुने विषयहरूका सूची बैठक बस्ने भन्दा २४ घण्टा अगावै सदस्यहरूलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (४) समितिको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ र निजको अनुपस्थितिमा उपाध्यक्षले बैठकका अध्यक्षता गर्नेछ । अध्यक्ष र उपाध्यक्ष दुवैको अनुपस्थितिमा सदस्यहरू मध्येबाट ज्येष्ठ सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।
- (५) समितिको कुल सदस्य सख्याका ५१ प्रतिशत सदस्यहरू उपस्थित भएमा समितिको बैठकको लागि गणपुरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।
- (६) समितिका बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ ।
- (७) समितिका निर्णय समितिका सदस्य-सचिवले प्रमाणित गर्नेछ ।

परिच्छेद - ४ **विविध**

१०. समितिको सिफारिस अनिवार्य हुने : (१) महानगरमा पर्यटन व्यवसायसंग सम्बन्धित कुनै व्यवसाय सञ्चालन गर्न अनुमतिका निमित्त सम्बन्धित निकायमा निवेदन गरेमा त्यस्ता निकायले अनुमति प्रदान गर्नु अगावै समितिको सिफारिस लिनुपर्नेछ ।
११. वार्षिक प्रतिवेदन : (१) समितिको अध्यक्षले समितिका काम कारवाहीका वार्षिक प्रतिवेदन प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले बढीमा दुई महिनाभित्र महानगर नगर कार्यपालिका समक्ष प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ ।
१२. अधिकार प्रत्यायोजन: (१) समितिले आफुलाई प्राप्त अधिकारहरू मध्ये कुनै वा सबै अधिकार आवश्यकतानुसार कुनै सदस्य वा उपसमितिलाई प्रत्योयाजन गर्नेछ, यसरी अधिकार प्रत्यायोजन गर्दा लिखितरूपमा दिनुपर्नेछ ।
१३. बैठक भत्ता: सदस्यहरूले समितिका बैठकमा भाग लिए वापत तोकिए बमोजिमको बैठक भत्ता पाउने छन ।
१४. प्रचलित कानून बमोजिम हुने: यस ऐनमा लेखिए बमोजिम यसै ऐन बमोजिम र यस ऐनमा नलेखिएका कुरामा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ
१५. नियम तथा विनियम, कार्यविधि बनाउन सक्ने: (१) यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्नका लागि समितिले आवश्यक नियम, विनियम, कार्यविधि, मापदण्ड बनाउन सक्नेछ ।
१६. यसै ऐन बमोजिम हुने: यस अधि भए गरेका कामकारवाही यसै ऐन बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।